

Sammanfattning

Arbetsmarknaden i Jönköping påverkas under 2015 av en global konjunktur som står och stampar. Den för länet så viktiga exportindustrin lyfter inte då de viktigaste marknaderna i Europa bara växer svagt nästa år. Det är istället den inhemska efterfrågan, som drivs av köpstarka hushåll, som förklarar den svenska tillväxten 2015.

Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2014 beskriver utvecklingen på länets arbetsmarknad och bygger i huvudsak på den intervjuundersökning som Arbetsförmedlingen har genomfört under hösten. Undersökningen visar att arbetsgivarna i Jönköping är positiva och nära hälften av företagen inom det privata näringslivet tror på en ökad efterfrågan av deras varor och tjänster det kommande halvåret. Mest optimistiska är företagen inom den privata tjänstesektorn följt av byggbranschen.

Vad gäller företagens anställningsplaner är länets arbetsgivare generellt mer restriktiva och inga stora sysselsättningsökningar är i antågande. Höstens undersökning visar att industrin, som också tror på en ökande efterfrågan, kommer att fortsätta att minska på antalet anställda. De branscher som kommer att stå för flest nyrekryteringar finns, som vanligt de senaste åren, inom den privata tjänstesektorn med IT-konsultföretagen och restaurangbranschen i spetsen. Även offentlig sektor kommer att behöva rekrytera under prognosperioden, men är alltid mer försiktiga än det privata näringslivet i sina anställningsplaner.

Arbetslösheten kommer att minska under 2015. Under 2014 har arbetslösheten varit stadigt fallande och denna trend kommer fortsätta även under nästa år, om än i något långsammare takt. Anledningen till att arbetslösheten inte minskar ännu snabbare är industrins svaga utveckling och att arbetskraften fortsätter att öka. Mot slutet av 2015 prognostiseras 11 500 personer i länet vara inskrivna arbetslösa, vilket motsvarar en arbetslöshet på 6,6 procent.

Även under nästa år kommer det att finnas en rad yrken där länets arbetsgivare kommer att få svårt att hitta personal. Detta trots att antalet arbetslösa inte förändras särskilt mycket under 2015. Svårast är det för de arbetsgivare som söker specialiserad personal med längre eftergymnasial utbildning eller med hög grad av yrkesskicklighet. Bristyrken finns inom nästan alla sektorer, men har blivit allt vanligare inom den offentliga sektorn.

Även om Jönköpings län av tradition är en stark arbetsmarknad – och har landet fjärde lägsta arbetslöshet – så är arbetslösheten inte jämt fördelad över befolkningen utan vissa grupper är mer utsatta än andra. De arbets sökande som av Arbetsförmedlingen definierats som mer utsatta utifrån deras ökade risk för arbetslöshet är:

- Personer födda utanför Europa
- personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga
- äldre (55-64) år
- personer med högst förgymnasial utbildning

Generellt har dessa grupper (55-64-åringar undantaget) mycket högre arbetslöshet än övriga på arbetsmarknaden och en lägre utbildningsnivå. De utsatta grupperna utgör idag två tredjedelar av de inskrivna arbetssökande på länets arbetsförmedlingar och andelen kommer att öka under prognosperioden. Förklaringen till ökningen finns i den stigande invandringen och att den uppgång som varit på arbetsmarknaden framförallt har gynnat de grupper som inte räknas som utsatta.

Flera utmaningar på en stark arbetsmarknad

Trots den förhållandevis låga arbetslösheten och de hyfsade utsikterna för 2015 kommer gruppen utsatta att även framgent möta en tuff arbetsmarknad. Konkurrensen om de enklare jobben, som inte ställer krav på längre eftergymnasial utbildning eller hantverksskicklighet, hårdnar när arbetsgivarna ställer allt högre krav på kompetens och erfarenhet. Samtidigt finns det många bristyrken och många arbetsgivare uppger att de upplevt brist vid rekryteringsförsök under det senaste halvåret. Denna tudelning på arbetsmarknaden – där allt fler sökande inte matchar arbetsgivarnas efterfrågan – är ett växande problem och en utmaning de kommande åren.

Regionens befolkning har en låg utbildningsnivå i jämförelse med riket som helhet och i ett samhälle där tillgången på välutbildad arbetskraft är avgörande blir detta ett hinder för tillväxten. En tydlig trend de senaste åren är att de jobb som skapas kräver någon form av eftergymnasial utbildning. Dessa arbetstillfällen är av tradition få i länet vars näringslivsstruktur domineras av industriföretag. Detta rimmar också illa med att gruppen med ofullständig eller kortare utbildning förväntas öka bland de arbetssökande de närmaste åren. En stor utmaning för Arbetsförmedlingen under de kommande åren är därför att erbjuda fler vägar in på arbetsmarknaden. Det kan handla om förbättrade möjligheter att läsa in gymnasiebetyg, effektivare valideringsprocesser, nya anställningsstöd eller ett bättre utbyggt lärlingssystem. I denna strävan kommer Arbetsförmedlingen att behöva samverka med en rad aktörer, inte minst utbildningsväsendet och kommunerna.